

Kalcit iz okolice Gorenjih Jazen

Renato Vidrih, Vili Rakovc

Ena izmed skal samic pri Gorenjih Jaznah, v katerih lahko najdemo geode kalcita. Foto: Vili Rakovc

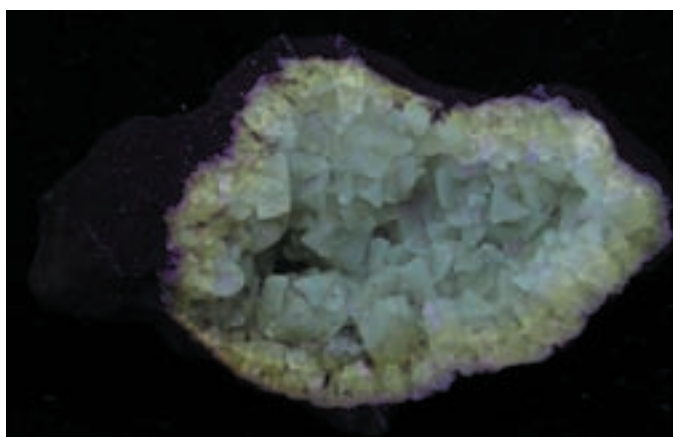
Nahajališče kalcita pri Gorenjih Jaznah ne bi bilo nič posebnega, če ne bi drobni kristali kalcita fluorescirali. Ob obsevanju z ultravijolično svetlobo kalcit močno rumeno zažari in žari še tudi nekaj sekund po končanem obsevanju (fosforescenca).

Do nahajališča pridemo, če v Sovodnju zavijemo proti jugozahodu do zaselka Laniše. Od tu vodi cesta v dolino Javorjev dol, mi pa gremo po desnem odcepu proti naselju Gorenje Jazne. Pri kmetiji Lanišar zavijemo levo in po 100 m pridemo na neugledno nahajališče drobnih romboedrskih kristalov kalcita. Najdišče so odkrili pri obnavljanju brežin, ko so v pobočni preperini z mehanizacijo odkopali več deset skal samic, ki so se verjetno odlomile nekje višje v pobočju. Leži na stiku temnosivega apnenca in dolomita zgornjepermske starosti in lapornega apnenca, dolomita, skrilavega peščenega glinavca ter oolitnega apnenca spodnjetriasne starosti (skitij). Spodnjetriasne kamnine izdajajo ob dveh vzporednih prečnih dinarskih prelomih, ki se prav tu združita; skupen prelom pa se nadaljuje proti jugozahodu. V tem ozkem pasu je predvsem apnenec, ki je v nekaterih delih luknjičav in močno preperel ter ponekod prehaja v lapornat apnenec. Kosi apnenca so razpokani in zapolnjeni s kalcitnimi žilami, vendar v njih ni kristalov.

Pri razbijanju posameznih blokov lapornatega apnenca pa se pokažejo majhne votline z drobnimi kristali **kalcita**, velikimi do 4 mm. Votline so okrogle ali ovalne oblike in spominjajo na

Geoda, zapolnjena z rjavorumenimi kristali kalcita; 7 x 4 cm. Najdba in zbirka Vilija Rakovca. Foto: Miha Jeršek

Kristali kalcita v navadni (zgoraj) in ultravijolični (spodaj) svetlobi; 40 x 25 mm. Najdba in zbirka Vilija Rakovca. Foto: Miha Jeršek

odlitke školjčnih lupin ali na takoimenovano moldično poroznost na mestu raztopljenih lupin mehkužcev. Velikost votlinic je nekaj centimetrov, največje dosega 4 x 8 cm. Osnova je do 1 cm debela kalcitna podlaga, iz katere izraščajo kristali kalcita, večinoma rumene do rjave barve. Ker so gnezda po vsej verjetnosti odtisi školjk, je mogoče sklepati, da so kalcitovi kristali sedimentnega porekla (kalcit, nastal iz pornih vod sedimenta). Skoraj praviloma fluorescirajo v ultravijolični svetlobi, kar pri tem mineralu ni nekaj novega, je pa sorazmerno redko.

Z obnovitvijo in asfaltiranjem ceste, ki pelje prek najdišča, bodo kristali fluorescirajočega kalcita iz Gorenjih Jazen ohranjeni le še v nekaterih mineraloških zbirkah.

Literaturni vir:

GRAD., K., L. FERJANČIČ, 1974: *Osnovna geološka karta 1:100 000, list Kranj*. Zvezni geološki zavod, Beograd.